

Sygn. akt I ACa 749/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 14 stycznia 2016 r.

Sąd Apelacyjny w Gdańsku – I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Barbara Lewandowska
Sędziowie:	SA Jakub Rusiński (spr.) SO del. Karolina Sarzyńska
Protokolant:	sekr. sądowy Justyna Pozarowczyk-Wardowska

po rozpoznaniu w dniu 14 stycznia 2016 r. w Gdańsku na rozprawie

sprawy z powództwa (...) spółki prawa duńskiego

w A.

przeciwko Gospodarstwu (...) spółce z ograniczoną odpowiedzialnością w N.

o stwierdzenie nieważności uchwał

na skutek apelacji powoda

od wyroku Sądu Okręgowego w Gdańsku

z dnia 2 grudnia 2014 r. sygn. akt IX GC 684/13

I/ uchyła zaskarżony wyrok w punkcie I (pierwszym) i w tym zakresie umarza postępowanie;

II/ zmienia zaskarżony wyrok:

a) w punkcie II (drugim) w ten sposób, że zasądza od pozwanego na rzecz powoda kwotę 2.377 (dwa tysiące trzysta siedemdziesiąt siedem) złotych tytułem zwrotu kosztów procesu,

b) w punkcie III (trzecim) w ten sposób, że nakazuje pobrać od pozwanego na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w Gdańsku kwotę 10.000 (dziesięć tysięcy) złotych tytułem nieuiszczonej opłaty sądowej od rozszerzonego powództwa;

III/ zasądza od pozwanego na rzecz powoda kwotę 12.270 (dwanaście tysięcy dwieście siedemdziesiąt) złotych tytułem zwrotu kosztów postępowania apelacyjnego.

SSO del. Karolina Sarzyńska SSA Barbara Lewandowska SSA Jakub Rusiński

UZASADNIENIE

Powód (...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w A. (Dania) wniósł pozew przeciwko Gospodarstwu (...) spółce z ograniczoną odpowiedzialnością w N. o stwierdzenie nieważności uchwały Zgromadzenia Wspólników pozwanej spółki z dnia 30 czerwca 2012 r. o zatwierdzeniu sprawozdania finansowego za 2011 r. Następnie powód rozszerzył powództwo domagając się stwierdzenie nieważności uchwały zgromadzenia wspólników z dnia 30 czerwca 2012 r. o zatwierdzeniu sprawozdania Zarządu z działalności za 2011 r. oraz udzieleniu zarządowi absolutorium za 2011 r., a także stwierdzenie nieważności uchwał Zgromadzenia Wspólników pozwanej spółki z dnia 28 lutego 2013 r. o zatwierdzeniu sprawozdania finansowego i sprawozdania Zarządu za 2012 r. oraz udzieleniu absolutorium członkom zarządu za 2012 r. W uzasadnieniu swojego żądania powód stwierdził, że jest wspólnikiem pozwanej spółki jednak jego prawa korporacyjne nie są respektowane przez Zarząd. O treści zaskarżonych uchwał dowiedział się na skutek powództwa o wydanie dokumentów przez pozwaną spółkę. Podniósł, że nie został zawiadomiony o Zgromadzeniach Wspólników w dniach 30 czerwca 2011 r. i 28 lutego 2013 r. dlatego domaga się na podstawie art.252 § 1 k.s.h. stwierdzenie nieważności podjętych na nich uchwał.

W odpowiedzi na pozew pozwany wniósł o oddalenie powództwa i zasądzenie kosztów postępowania. Zdaniem pozwanego powód nie ma legitymacji czynnej z art. 250 k.s.h. albowiem nie jest wspólnikiem pozwanej spółki gdyż umowa zakupu przez jego udziałów w pozwanej spółce była pozorna. Na wypadek gdyby Sąd nie podzielił tego argumentu pozwany podniósł, że ewentualne uchybienie polegające na pominięciu wspólnika dysponującego tylko 3 udziałami, nie miała wpływu na treść uchwał podjętych przez wspólników reprezentujących pozostałe 197 udziałów.

Wyrokiem z dnia 2 grudnia 2015 r. Sąd Okręgowy w Gdańsku oddalił powództwo, zasądził od pozwanego na rzecz powoda kwotę 377 zł tytułem kosztów procesu oraz nakazał ściągnąć od powoda na rzecz Skarbu Państwa kwotę 10.000 zł tytułem nieuiszczonych kosztów opłaty sądowej. Swoje rozstrzygnięcie oparł na ustaleniach faktycznych i rozważaniach prawnych szczegółowo przedstawionych w uzasadnieniu wyroku. Wynika z nich, że w dniu 20 czerwca 2008 nr. Zostały zawarte dwie umowy sprzedaży udziałów

Gospodarstwa (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w N.. Na podstawie pierwszej powódka nabyła od G. M. dwa udziały o wartości nominalnej 18.500 zł każdy za cenę 37.000 zł. Zgodnie z treścią drugiej umowy, powódka nabyła od A. M. jeden udział o wartości nominalnej 18.500 zł.

Nadzwyczajne Zgromadzenie Wspólników pozwanej spółki w dniu 29 maja 2008 r. wyraziło zgodę na sprzedaż udziałów.

W dniu 30 czerwca 2012 r. odbyło się zgromadzenie wspólników pozwanej spółki, na którym przewodniczący zgromadzenia stwierdził, że odbywa się w trybie art.240 k.s.h. i jej na nim reprezentowany cały kapitał zakładowy.

W głosowaniu jawnym podjęto na nim następujące uchwały:

1. o zatwierdzeniu sprawozdania zarządu z działalności za 2011 r.,
2. o zatwierdzeniu sprawozdania finansowego za 2011 r.,
3. o pokryciu straty netto za rok 2011 w wysokości 152.687,76 zł z zysków lat następnych,
4. o udzieleniu absolutorium członkom zarządu spółki z wykonania obowiązków za rok 2011.

Lista obecności na zgromadzeniu składała się z danych: „1.A. M., 2.E. M., 3.B. M..” Powódka nie została powiadomiona o zwołaniu powyższego zgromadzenia.

W dniu 28 lutego 2013 r. odbyło się zgromadzenie wspólników pozwanej spółki, na którym przewodniczący zgromadzenia stwierdził, że odbywa się w trybie art.240 k.s.h. i jej na nim reprezentowany cały kapitał zakładowy.

W głosowaniu jawnym podjęto na nim następujące uchwały:

1. o zatwierdzeniu sprawozdania zarządu z działalności za 2012 r.,
2. o zatwierdzeniu sprawozdania finansowego za 2012 r.,
3. o pokryciu straty netto za rok 2012 w wysokości 388.105,55 zł z zysków lat następnych,
4. o udzieleniu absolutorium członkom zarządu spółki z wykonania obowiązków za rok 2011.

Lista obecności na zgromadzeniu składała się z danych: „1.A. M., 2.E. M., 3.B. M..” Powódka nie została powiadomiona o zwołaniu powyższego zgromadzenia.

W rozważaniach prawnych Sąd pierwszej instancji na wstępie stwierdził, że nieuzasadniony był zarzut nieważności umowy sprzedaży udziałów albowiem wskazywana przez pozwanego pozornie czynności prawnej nie ma uzasadnienia w materiale dowodowym sprawy. Odnosząc się natomiast do zaskarżonych uchwał Sąd Okręgowy doszedł do wniosku, że uchybienia formalne w przeprowadzeniu zgromadzeń wspólników w dniach 30 czerwca 2012 r., i 28 marca 2013 r., pod nieobecność niepowiadomionego o nich wspólnika, nie miały wpływu na podjęcie uchwał o określonej treści. Odwołując się do orzecznictwa Sąd a quo stwierdził, że nawet gdyby powód był obecny na zgromadzeniach wspólników i głosował przeciw, zaskarżone uchwały i tak zyskałyby wymaganą większość głosów. W rezultacie nie było podstaw do stwierdzenia nieważności uchwał i dlatego powództwo nie mogło zostać uwzględnione. Jako podstawę rozstrzygnięcia o kosztach procesu Sąd Okręgowy wskazał art.98 k.p.c. i art.130³ § 2 k.p.c.

Powód wniósł apelację zaskarżając wyrok Sądu pierwszej instancji w całości, zarzucając mu naruszenie:

- art.240 k.s.h. w zw. z art.252 § 1 k.s.h. poprzez błędne uznanie, że nieprawidłowości w zwołaniu zgromadzeń wspólników nie stanowiły podstawę do stwierdzenia nieważności podjętych na nich uchwał,
- art.174 k.s.h. w zw. z art.228 k.s.h. i art.231 k.s.h. poprzez sprzeczne z zasadą równości różnicowanie praw i obowiązków wspólników spółki w zależności od ilości posiadanych udziałów,
- art.247 § 2 k.s.h. i art.244 k.s.h. poprzez ich niezastosowanie przy ocenie uchwały o udzieleniu absolutorium.

W oparciu o takie zarzuty powód wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez stwierdzenie nieważności uchwał powziętych na zgromadzeniu wspólników w dniu 30 czerwca 2012 r. i 28 marca 2013 r. ewentualnie o uchylenie wyroku Sądu Okręgowego i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania oraz o zasądzenie od pozwanego na rzecz powoda kosztów postępowania.

Na rozprawie apelacyjnej powód cofnął pozew w zakresie dotyczącym stwierdzenia nieważności skarżonych uchwał, podtrzymując żądanie o zasądzenie od pozwanego na jego rzecz kosztów postępowania za obie instancje i pozostawiając w tej części apelację jako aktualną.

Pozwany wyraził zgodę na cofnięcie pozwu

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Postępowanie dotyczące zasadniczego żądania pozwu, wobec jego cofnięcia na podstawie art.386 § 3 k.p.c. należało umorzyć, a wyrok Sądu pierwszej instancji w tej części podlegał uchyleniu. Pomimo takiej formy zakończenia sporu, osobnego rozstrzygnięcia wymagała sprawa kosztów procesu, których zasądzenia domagały się obie strony. W związku z tym, że cofnięcie pozwu nastąpiło na skutek uchylenia spornych uchwał przez Zgromadzenie Wspólników pozwanej spółki (zwołane w tym przedmiocie przez zarząd spółki), zaistniała sytuacja można potraktować analogicznie, jak

spełnienie przez pozwanego świadczenia po wytoczeniu pozwu i zgodnie z dominującą linią orzecznictwa (por. postanowienia SN: z 10.2.2011 r., IV CZ 111/10, LEX nr 898274, z 8.2.2012 r., V CZ 109/11, LEX nr 1147814, z 12.4.2012 r. II CZ 208/11, LEX nr 1214570 oraz postanowienie SA w Katowicach z dnia 15.1.2003 r., I ACz 6/03, LEX nr 80611) i poglądami prezentowanymi w doktrynie (por. J.Kot, Umorzenie postępowania a koszty procesu, Nowe Prawo 1979, nr 5, s.88), na podstawie art.98 k.p.c. obciążyć kosztami postępowania pozwanego, uznając go za stronę przegrywającą proces.

Takie rozwiązanie ostatecznie przyjął Sąd Apelacyjny. Niezależnie od tego także merytoryczna ocena roszczenia i apelacji, która przy rozstrzygnięciu o kosztach staje się konieczna, przemawia za obciążeniem pozwanego kosztami postępowania i w rezultacie za zmianą zaskarżonego rozstrzygnięcia w zakresie kosztów procesu.

Sąd Apelacyjny przyjmuje za własne ustalenia faktyczne Sądu pierwszej instancji, które nie są kwestionowane przez skarżącego i wynikają z prawidłowo zgromadzonego i ocenionego przez Sąd Okręgowy materiału dowodowego. Ustalenia te Sąd drugiej instancji uzupełnia w ten sposób, że powodowa spółka dowiedziała się o treści zaskarżonych uchwał w dniu 20 czerwca 2013 r., co wynika z wniosku powoda z dnia 17 kwietnia 2013 r. (k.37) i datownika na piśmie kierowanym do pełnomocnika powoda przez sąd rejestrowy, przesyłający mu uwierzytelnione kopie dokumentów z akt rejestrowych (k.42). Należy zaznaczyć, że twierdzenie powoda dotyczące daty dowiedzenia się o treści skarżonych uchwał – oparte właśnie na tym piśmie – nie zostało w żaden sposób podważone przez pozwanego w związku z czym były podstawy do przyjęcia tej okoliczności za przyznaną (art.230 k.p.c.). Jest to o tyle istotne, że według art.252 § 3 k.s.h. prawo do wniesienia powództwa o stwierdzenie nieważności uchwały zgromadzenia wspólników wygasa z upływem sześciu miesięcy od dnia otrzymania wiadomości o uchwale, jednakże nie później niż upływem trzech lat. Powód zachował termin sześciomiesięczny składając pozew w dniu 13 sierpnia 2013 r. (k.43) i rozszerzając powództwo w piśmie nadanym w dniu 17 grudnia 2013 r. (k.74).

Ponadto stan faktyczny w sprawie wymaga uzupełniania o okoliczności mające miejsce już po wydaniu zaskarżonego wyroku. Mianowicie w dniu 11 grudnia 2015 r. na zwołanym przez zarząd pozwanej spółki Nadzwyczajnym Zgromadzeniu Wspólników, podjęto uchwały o uchyleniu uchwał z dnia 30 czerwca 2012 r. o zatwierdzeniu sprawozdania finansowego za rok 2011, o zatwierdzeniu sprawowania zarządu z działalności za rok 2011 i o udzieleniu absolutorium członkom zarządu za 2011 r. i ponownie podjęto uchwały w tym przedmiocie. Następnie na Nadzwyczajnym Zgromadzeniu Wspólników w dniu 18 grudnia 2015 r. podjęto uchwały o uchyleniu uchwał z dnia 28 lutego 2013 r. o zatwierdzeniu sprawozdania finansowego za rok 2012, o zatwierdzeniu sprawowania zarządu z działalności za rok 2012 i o udzieleniu absolutorium członkom zarządu za 2012 r. i ponownie podjęto uchwały w tym przedmiocie.

O terminie Zgromadzeń zostali powiadomieni wszyscy wspólnicy w tym powód, który jednak w nim nich uczestniczył.

Te okoliczności wynikają z dokumentów złożonych przez pełnomocnika pozwanego na rozprawie apelacyjnej (k.256-299) i zostały przyznane przez stronę powodową.

Zachowanie terminu do zaskarżenia uchwał z dnia 30 czerwca 2012 r. i 28 lutego 2013 r., i przyznanie przez pozwanego powodowi statusu wspólnika oznacza, że kwestia związana z legitymacją powoda na podstawie art.250 pkt 3 k.s.h. w zw. z art.252 § 1 k.s.h. przestała być sporna. Niezależnie od tego słuszna jest konstatacja Sądu Okręgowego, że pozorność umów nabycia udziałów, na podstawie zaoferowanego materiału dowodowego, nie została przez pozwanego udowodniona (art.6 k.c.).

Dokonując oceny zaskarżonych uchwał, Sąd Okręgowy wyraził trafny pogląd, że nie każde naruszenie ustawy przy podejmowaniu uchwały przez walne zgromadzenie wspólników uzasadnia zaskarżenie podjętej uchwały w drodze powództwa przewidzianego w art. 252 § 1 k.s.h. W art. 252 § 1 k.s.h. chodzi przede wszystkim o sprzeczność z ustawą treści uchwały. Ponadto hipotezą wyżej wspomnianego przepisu obejmuje się naruszenie przepisów ustawy odnoszących się bezpośrednio jedynie do sposobu podjęcia uchwały, jeżeli naruszenie ich w okolicznościach

konkretnego przypadku mogło mieć istotny wpływ na treść uchwały (por. wyrok SN z 5.7.2007 r., II CSK 163/07, OSNC 2008, nr 9, poz. 104 i cytowane w nim orzeczenia oraz wyrok SN z dnia 26.3.2009 r., I CSK 253/08, LEX nr 491551).

Rozpatrywany w sprawie art. 240 k.s.h. należy niewątpliwie do przepisów, które bezpośrednio normują jedynie wymagania dotyczące sposobu podjęcia uchwały. W związku z tym ocena wpływu stwierdzonych naruszeń przepisów powoływanych przez stronę powodową na treść zaskarżonych uchwał była konieczna. Nie można jednak zaakceptować uznania przez Sąd pierwszej instancji wskazanego wyżej naruszenia art. 240 w związku z art. 243 § 1 i 3 k.s.h. za nie mogące mieć istotnego wpływu na treść zaskarżonych uchwał. Naruszenie to, należy zaliczyć do tego rodzaju naruszeń przepisów normujących sposób podejmowania uchwał, które zawsze, tj. w okolicznościach każdego konkretnego przypadku, są doniosłe z punktu widzenia treści podjętej uchwały, tzn. mogły mieć istotny wpływ na jej treść. Ustawodawca w art. 240 k.s.h. określił przesłanki dopuszczalnego odstępstwa od wymagań dotyczących zwołania zgromadzenia wspólników, w rezultacie każde odstępstwo od tych wymagań przy podjęciu uchwały niemieszczące się w określonych w art. 240 k.s.h. granicach powinno uzasadniać stwierdzenie nieważności podjętej uchwały na podstawie art. 252 § 1 k.s.h. Odmierna wykładnia pozbawiłaby art. 240 k.s.h. doniosłości prawnej (wyrok SN z 16.4.2008 r., I CSK 362/08, LEX nr 863395). Wystarczy wskazać, że każdy ze wspólników – bez względu na ilość reprezentowanych udziałów – na zgromadzeniu zwołanym w trybie art.240 k.s.h. może wnieść sprzeciw, uniemożliwiając podjęcie na nim jakichkolwiek uchwał.

W tej sytuacji powództwo na podstawie art.252 § 1 k.s.h. było uzasadnione.

Niezależnie od tego, usprawiedliwiony jest zarzut naruszenia art.247 § 2 k.s.h. przy podejmowaniu uchwał o udzieleniu absolutorium członkom zarządu pozwanej spółki, gdyż nie dochowano wymogu tajności głosowania. Przywołany przepis wyraźnie wskazuje, że tajne głosowanie zarządza się przy wyborach oraz nad wnioskami o odwołanie członków organów spółki lub likwidatorów, o pociągnięcie ich do odpowiedzialności, jak również w sprawach osobowych. Udzielenie absolutorium członkom zarządu spółki należy do uchwał w sprawach osobowych natomiast uchwała zgromadzenia wspólników, podjęta z naruszeniem przepisu art. 247 § 2 k.s.h., a więc podjęta jawnie wbrew nakazowi utajnienia głosowania oznacza, jest uchwałą nieważną (por. wyrok SN z 20 maja 1988 r., II CR 119/88, OSNC 1989, nr 5, poz.86).

W rezultacie powód wykazał, że cofnięcie pozwu wynikało z zaspokojenia przez przeciwnika w postępowaniu apelacyjnym interesów skarżącego oraz że wniesienie apelacji było niezbędne do dochodzenia praw, a to uprawnia do zasądzenia na podstawie art.98 k.p.c. od pozwanego na rzecz powoda kosztów postępowania za pierwszą i drugą instancję (por. postanowienie SN z 11.12.2009 r., V CZ 58/09, LEX nr 551159).

Mając powyższe na uwadze na podstawie art.386 § 1 k.p.c. należało zmienić orzeczenie o kosztach procesu zawarte w zaskarżonym wyroku, zasądzając od pozwanego na rzecz powoda zwrot uiszczonej opłaty sądowej od pozwu (2.000 zł) oraz koszty zastępstwa procesowego według norm przepisanych (360 zł) wraz z opłatą od pełnomocnictwa (17 zł). Rozstrzygając o kosztach zastępstwa procesowego Sąd Apelacyjny miał na uwadze, że wniesienie powództwa o stwierdzenie nieważności kilku uchwał zgromadzenia wspólników nie upoważnia do zsumowania opłat za czynności radcy prawnego z tytułu reprezentacji strony w procesie odrębnie dla każdej uchwały. Można w tej materii przytoczyć pogląd wyrażony w uchwale Sądu Najwyższego z dnia 25 czerwca 2009 r., III CZP 40/09 (OSNC 2010 nr 2, poz. 26), który Sąd Apelacyjny podziela, iż w razie objęcia jednym pozwem żądania uchylenia kilku uchwał pozwanej wspólnoty mieszkaniowej, podstawę zasądzenia kosztów zastępstwa procesowego strony reprezentowanej przez radcę prawnego stanowi stawka minimalna.

O nieuiszczonych przez powoda kosztach sądowych Sąd Apelacyjny postanowił po myśli art.130³ § 2 zdanie drugie k.p.c. (2.000 zł x 5).

Przepis art.98 k.s.h. stanowi też podstawę dla rozstrzygnięcia o kosztach postępowania apelacyjnego. Na zasądzone koszty składa się opłata od apelacji

(12.000 zł) i koszty zastępstwa procesowego według norm przepisanych (art.270 zł).

SSA Jakub Rusiński SSA Barbara Lewandowska SO del. Karolina Sarzyńska